

BOUWSTENEN VOOR VERDERE ONTWIKKELING

		OMSCHRIJVING	DOELGROEP
STRUCTUREEL	1.1	RAPPORT STREEKEIGENHEID	ambtenaren provincie & gemeenten
	1.2	LANDSCHAPPELIJKE VISIE	ambtenaren provincie & gemeenten
	1.3	ONTWERPWEDSTRIJD	ambtenaren gemeenten
	1.4	ONDERZOEK TRANSFORMATIE LANDBOUWCOMPLEXEN	ambtenaren provincie & gemeenten
	1.5	STRUCTUURPLANNEN	ambtenaren provincie & gemeenten
OPERATIONEEL	2.1	VERORDENENDE DOCUMENTEN verordeningen / rooilijnplannen / RUP's / ...	ambtenaren gemeenten, bouwers, ontwerpers
	2.2	HANDBOEK VOOR DE BOUWER	idem
	2.3	SCHETS MET DE LANDSCHAPPELIJKE INPASSING	ontwerpers
EMANCIPATORISCH	3.1	KENNISPLATFORM	provincie, gemeenten, erfgoedsector, ontwerpers, regionale landschappen,...
	3.2	STUDIEDAG STREEKEIGENHEID	idem
	3.3	ALGEMENE EN THEMABROCHURES	ontwerpers, bouwers, bevolking
	3.4	BOEK(JES) STREEKEIGENHEID	ontwerpers, bouwers, bevolking, ambtenaren gemeente & provincie
	3.5	WEBSITE	idem

6.1 Structurele bouwstenen

Structurele bouwstenen zetten de krijtlijnen uit hoe rechtstreeks, dan wel onrechtstreeks de streekeigenheid moet worden versterkt. Ze worden gemaakt met het doel een visie op streekeigenheid of op aspecten ervan te ontwikkelen.

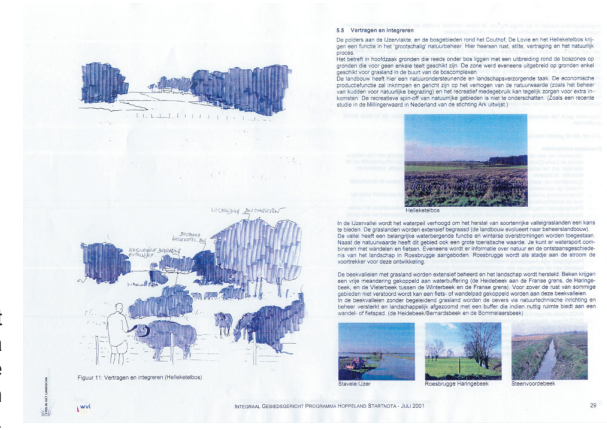
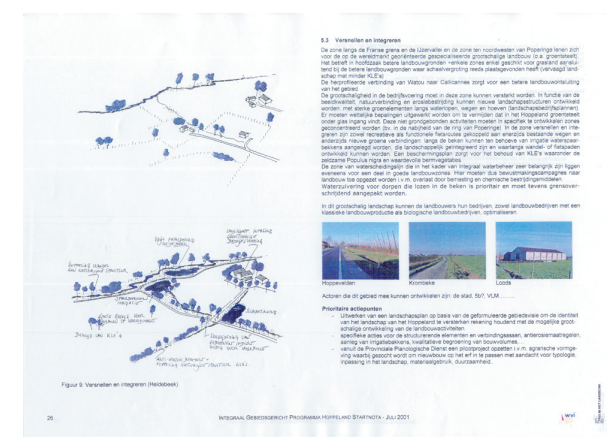
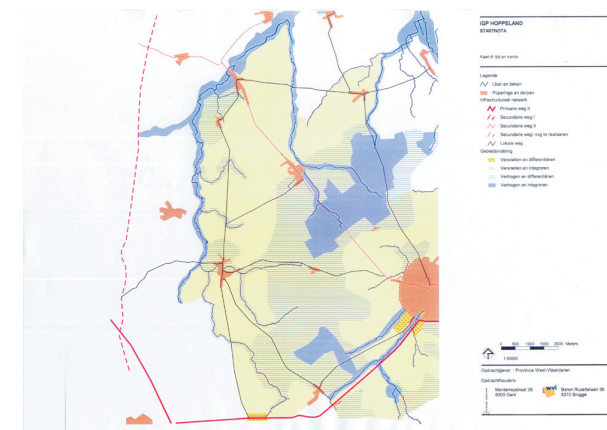
Dergelijke bouwstenen kunnen voortkomen uit onderzoek en/of ontwerp. Punten 1.1 t.e.m. 1.4. zijn enkele voorbeelden waarvan we uit het eigen onderzoek menen dat ze een bijdrage kunnen leveren aan de conceptvorming omtrent streekeigenheid. Uiteraard zullen er nog meer aspecten van streekeigenheid onderworpen kunnen worden aan reflectie en ontwerp. De visies en concepten vanuit deze informele bouwstenen kunnen/moeten ook worden opgenomen in de formele bouwstenen, waaronder de structuurplannen. (1.5)

6.1.1 Rapport Streekeigenheid

Het voorliggende rapport is een eerste stap naar visievorming. Voor een aantal aspecten van streekeigenheid geeft het aanzetten van conceptvorming. De studie heeft ook zijn beperkingen. Ze heeft veel voorkomende, maar daarom geen unieke eigenschappen van het Hoppeland onderzocht. Dit heeft te maken met de beperking van het onderzoek tot één fusiegemeente, m.n. Poperinge. Een toepassing van dit document zou bijgevolg tot een uitvlakking van de streekeigen kenmerken kunnen leiden. Het lijkt daarom aangewezen om een onderzoek naar streekeigenheid op grotere schaal te organiseren.

6.1.2 Landschappelijke visie

Er is nood aan een landschappelijke visie, als kader voor nieuwe ontwikkelingen in de ruimte. Deze visie moet concepten bevatten die bij voorkeur flexibel in de tijd zijn en de eigenheid van de verschillende plekken erkennen. Een goede aanzet voor een dergelijke visie is terug te vinden in de Startnota: aanzet 'tijd en ruimte' van het 'Integraal Gebiedsgericht Programma Hoppeland' in opdracht van de Provincie en opgemaakt door WVI en Fris in het landschap in 2001. Het lijkt aangewezen dat de Provincie een verdere stap zet bij het ontwikkelen van een toekomstvisie op het landschap.

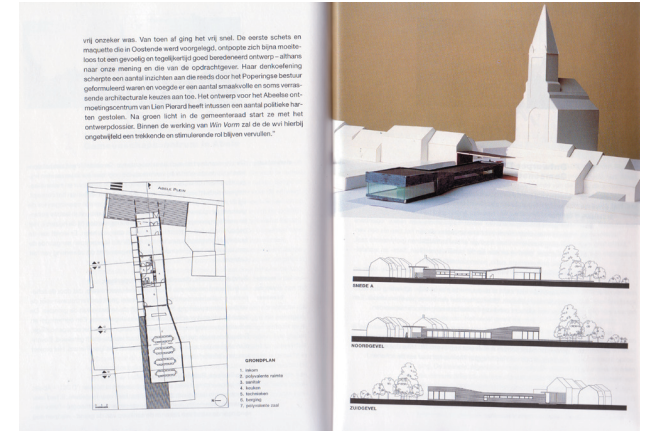

Startnota: aanzet 'tijd en ruimte' van het 'Integraal Gebiedsgericht Programma Hoppeland' in opdracht van de Provincie en opgemaakt door WVI en Fris in het landschap in 2001.

6.1.3 Ontwerpwedstrijd

Een ontwerpwedstrijd kan een goed instrument blijken om nieuwe mogelijkheden op het vlak van architectuur van het Hoppeland verder te onderzoeken, bijvoorbeeld de architectuur van de nieuwe loodsen in het Hoppeland.

Een voorbeeld van een gelijkaardige opdracht was de Meesterproef van de Vlaamse Bouwmeester i.s.m. de Nederlandse Rijksbouwmeester in 2001 in Abele.

Meesterproef 2001 van de Vlaamse Bouwmeester i.s.m. de Nederlandse Rijksbouwmeester. Opdracht voor een gemeenschapscentrum in Abele.

6.1.4 Onderzoek naar de transformatie van landbouwcomplexen

Om het voortbestaan van bestaande (landbouw)complexen in het buitengebied te verzekeren dienen de transformatiemogelijkheden ervan verder onderzocht te worden, zowel op ruimtelijk als functioneel vlak. M.a.w. welke andere dan agrarische activiteiten in bestaande bebouwing in het buitengebied kunnen worden toegelaten? En welke ruimtelijke configuraties zijn dan geschikt?

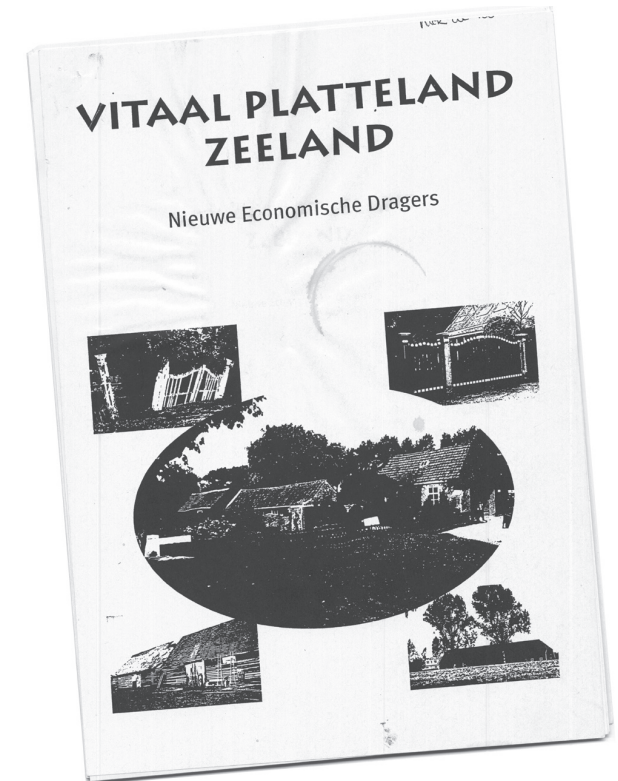
Ook moeten de nodige aanpassingen van het juridisch kader hiertoe worden onderzocht. Hoe kunnen bijvoorbeeld meergezinswoningen in boerderijen worden vergund?

Concreet moet o.a. onderzocht worden hoe de historische spreiding van boerderijen kan worden behouden en ook hoe boerderijen met een erfgoedwaarde van functie kunnen veranderen zonder dat het ruimtelijke beeld ingrijpend verandert.

Een voorbeeld van een dergelijk onderzoek is de studie 'Vitaal Platteland Zeeland' van de Provincie Zeeland (2000). Deze had tot doel het 'vergroten van de economische vitaliteit', 'de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit' en een aanpassing van het ruimtelijk beleid.

De provincie West-Vlaanderen is momenteel bezig een kader op te maken over hergebruik van leegstaande bedrijfsgebouwen. (Provinciaal beleidskader voor de mogelijke functies binnen de leegstaande bebouwing op het platteland).

Daarnaast moet ook de ontwikkeling van nieuwe activiteiten in de landbouw onderzocht worden. Grootschalige serrecomplexen vormen een nieuw type landbouwbedrijf in het Hoppeland. Hoe moeten deze in het historische nederzettingpatroon ingepast worden?

6.1.5 Structuurplannen

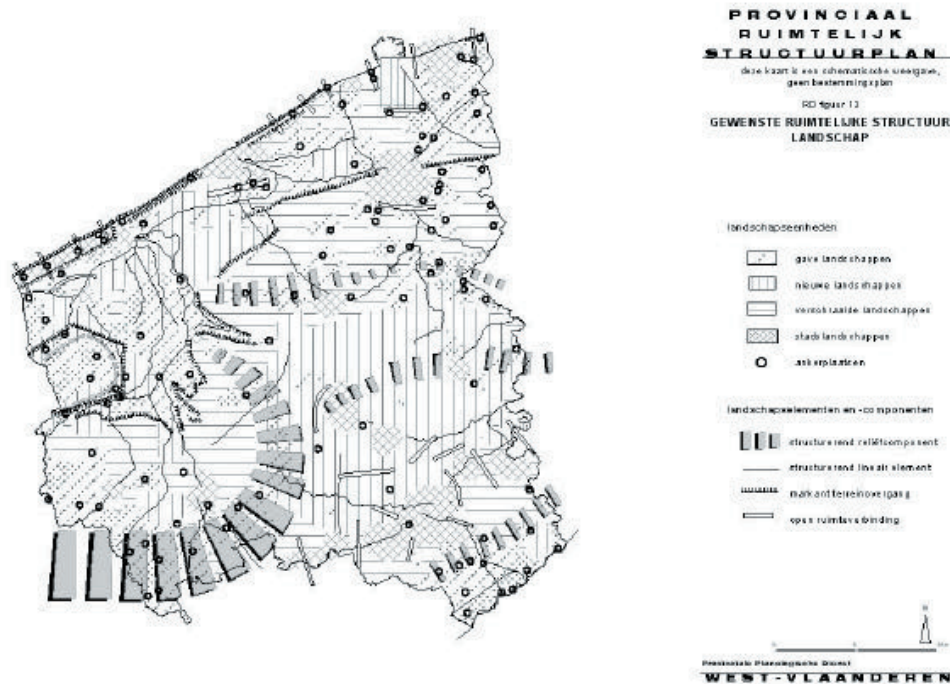
De provinciale en gemeentelijke structuurplannen zijn bij uitstek geschikt om uitspraken te doen over streekeigenheid. Dit aspect is totnogtoe onderbelicht in deze plannen. B.v. aspecten van de landschappelijke structuur van het gebied komen nauwelijks of niet aan bod in het PRS en GRS. Nochtans zouden landschappelijke concepten, als resultaat van een landschappelijke studie (cfr. punt 1.2) een plaats kunnen vinden in het GRS. (Bijvoorbeeld Kanaalzone Gent) Een onderzoek zoals in punt 1.4 zou bij de herziening van het RSV in een deelstudie van het buitengebied kunnen worden opgenomen.

BESCHOUWING BIJ DE STRUCTURELE BOUWSTENEN

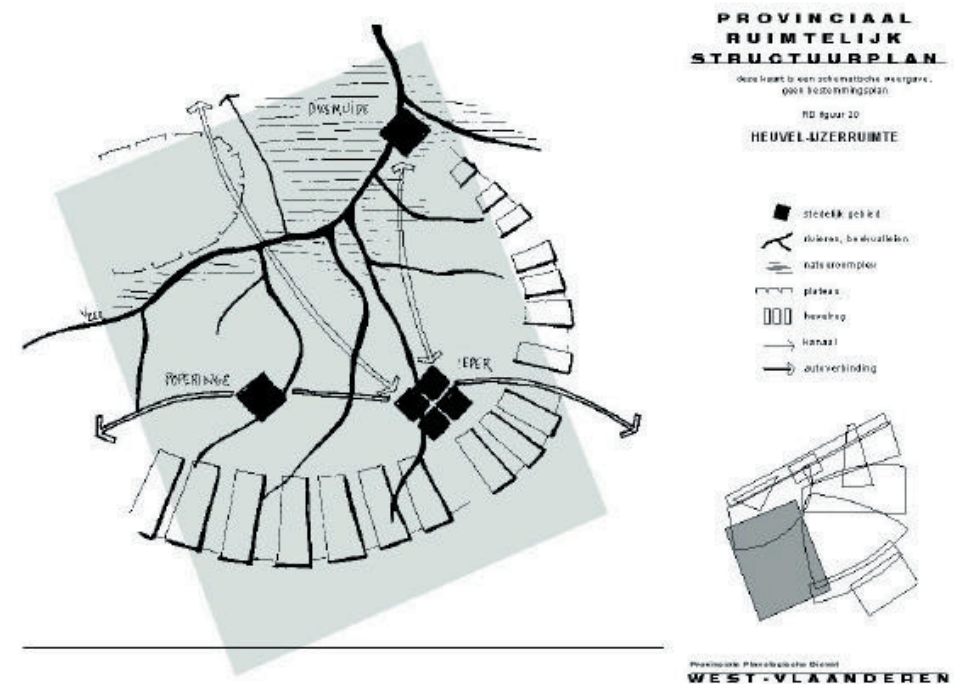
Aangezien streekeigenheid een dynamisch begrip is, moeten ook de structurele bouwstenen in een continu proces worden vernieuwd. Visies en concepten moeten permanent worden bijgesteld om in te blijven spelen op de maatschappelijke evoluties.

Het is niet enkel van belang dat deze bouwstenen worden opgesteld, een grondige kennis ervan moet ook aanwezig zijn bij de ambtenaren die zich dagelijks bezighouden met de vergunningverlening.

RD figuur 12 : gewenste ruimtelijke structuur landschap

RD figuur 20 : heuvel-ijzerruimte

gewenste ruimtelijke structuur landschap van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen

gewenste ruimtelijke structuur van de heuvel-ijzerruimte in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen

6.2 Operationele bouwstenen

Dit zijn bouwstenen die gericht zijn op de concrete uitvoering. Ze kunnen bestaan uit de formele verordenende documenten zoals stedenbouwkundige verordeningen, RUP's, voorschriften, rooilijnplannen,... waarin de aspecten van streekeigenheid vervat zijn.

Daarnaast kan ook nieuwe bouwstenen worden bedacht, zoals een handboek dat een aantal richtlijnen aanbiedt en schets die de landschappelijke inpassing aantoont.

6.2.1 Verordenende documenten (verordeningen / rooilijnplannen / RUP's / ...)

Deze documenten kunnen echt regulerend werken. Gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen bestaan vandaag niet in Poperinge. Nieuwe verordeningen zouden b.v. materialen en vormen van gebouwen (b.v. extrusievolumes) of plantensoorten kunnen vastleggen. RUP's zijn bij uitstek geschikt om voor specifieke gebieden elementen vast te leggen die de streekeigenheid kunnen versterken. Inhoudelijk willen we hieromtrent geen suggesties doen.

6.2.2 Handboek voor de bouwer

In aanvulling op de strikte verordenende documenten kan er worden gewerkt met een handboek. Het handboek bevat richtlijnen over hoe de gebouwde omgeving in de toekomst bij voorkeur wordt ontwikkeld.

Wanneer een ontwerp moet worden gemaakt voor b.v. een gebouw in een bepaalde omgeving, waar geen strikte stedenbouwkundige bepalingen voor bestaan, kunnen deze richtlijnen als randvoorwaarden voor het ontwerp gelden voor zowel bouwers als ontwerpers.

Bij een vraag van een ontwerper of opdrachtgever kan de overheid vanuit het handboek en vanuit de kennis van de context passend reageren.

Het handboek is geen strikt kader. Voor iedere situatie en binnen iedere context zullen andere oplossingen mogelijk zijn, afhankelijk van de invulling van de vormvariabelen (zie methodiek ontwerpend onderzoek).

Een aanzet voor een handboek voor woningen en boerderijen zit in bijlage.

6.2.3 Schets met de landschappelijke inpassing

De inpassing van een nieuw element (woning, loods, etc.) in het landschap kan door middel van een schets beter worden beoordeeld. Het kan een nieuw instrument worden. Bij de bouwaanvraag kan bijvoorbeeld vereist worden dat er niet alleen een inplantingsplan mee afgeleverd wordt, maar ook een inplantingsschets. Deze moet dan de nieuwe bebouwing duidelijk situeren t.o.v. andere ruimtelijke elementen (open zichten, bomenrijen, bestaande bebouwing, etc.)

BESCHOUWING BIJ DE OPERATIONELE BOUWSTENEN

De leemte die vandaag bestaat qua verordenende documenten vormt een probleem. Het kader voor de gebouwde omgeving bestaat vandaag uit generieke regels. Het is mogelijk om meer geschikte regels op maat van het Hoppeland te bedenken.

De mogelijkheid die vandaag bestaat om af te wijken van het verordende kader moet blijven bestaan. Daarbij kunnen de nieuwe instrumenten zoals het handboek (2.2) en de schets (2.3) een belangrijke rol spelen. Ze kunnen immers de inhoud aanleveren om de afwijking te motiveren.

6.3 Emancipatorische bouwstenen

Deze soort bouwstenen kan worden bedacht om een breder publiek te betrekken bij het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen. Ze hebben een sensibiliserende en stimulerende functie en richten zich tot specifieke doelgroepen - landbouwers, mensen die gaan (ver)bouwen, etc. Een kennisplatform kan een centrale taak opnemen.

6.3.1 Kennisplatform streekeigenheid

Een kennisplatform heeft de permanente taak kennis over onderzoek en ontwerp te centraliseren, te produceren en te verspreiden.

Aangezien streekeigenheid een dynamisch begrip is, moet ook de studie en de conceptvorming constant evolueren.

Tot het kennisplatform kunnen behoren: provincie, gemeenten, Regionaal Landschap Westvlaamse Heuvels, Afdeling Monumenten en Landschappen, heemkundige kringen, architecten, landschapsarchitecten, ...

De provincie of het Regionaal landschap kunnen de coördinatie vervullen.

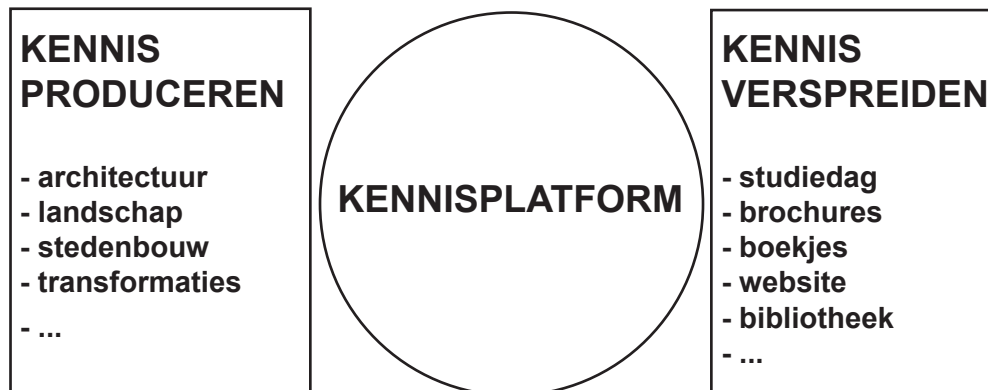
De kennis kan verspreid worden langs verschillende kanalen i.f.v. verschillende doelgroepen.

Op provinciaal niveau bestaat reeds een actieforum streekeigenheid, vanwaaruit of waarbinnen het kennisplatform kan ontstaan.

6.3.2 Studiedag streekeigenheid

Een studiedag kan zich richten op specifieke doelgroepen en deze in contact brengen met deskundigen uit verschillende disciplines (landschap, architectuur, landbouw, ruimtelijke ordening). Een 'fieldtrip' kan verschillende partijen (constructeurs, firma's bouwmaterialen, architecten,..) wijzen op de kwaliteiten en moeilijkheden in het Hoppeland.

Een bestaand programma als WINVORM van de Provincie biedt een forum voor een dergelijke studiedag.

6.3.3 Algemene brochures en themabrochures

Wervende brochures bij de gemeentediensten en architecten kunnen het brede publiek bespelen. Ze kunnen een afgeslankte versie van het handboek omvatten, elementen van streekeigen groen en bouwen,... Ze hebben als grote troef dat ze ook niet-vergunningsplichtige ontwikkelingen op een niet-formele kunnen sturen, zoals b.v. kavelinrichting en groenaanplantingen.

voorbeeld van een folder specifiek voor landbouwers, opgemaakt in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen door Proclam en WVT

6.3.4 Boekjes Streekeigenheid

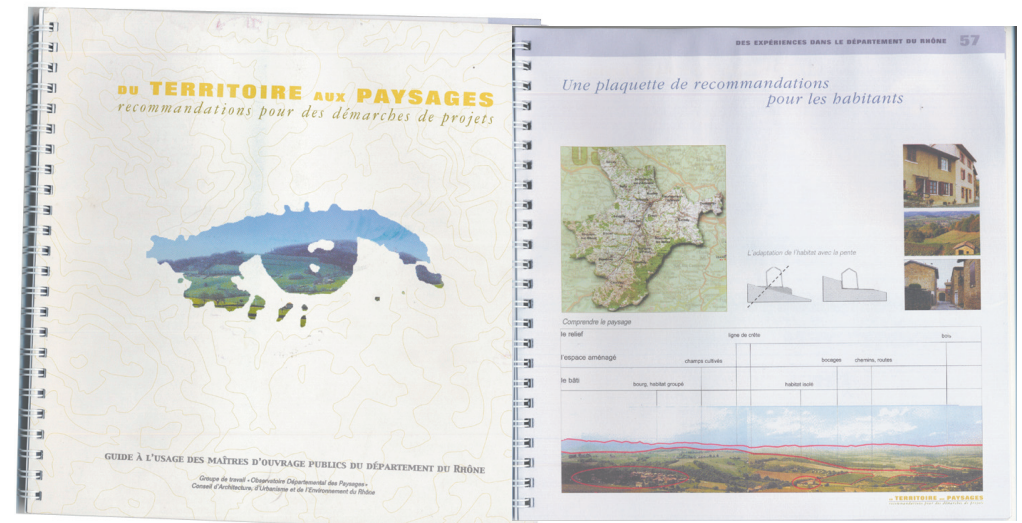
Binnen een algemene sensibilisatie voor de streekeigenheid van het Hoppeland kunnen degelijke, goedkope, thema-boekjes over de streekeigenheid een breed publiek bereiken.

Een voorbeeld van dergelijke themaboekjes zijn de uitgaven 'Belicht' en 'Erfgoed in het Pajottenland' van de Provincie Vlaams-Brabant in het kader van het programma 'Breedbeeld'. In kleine boekjes met een mooie layout behandelen ze de historisch-geografische aspecten van het Pajottenland. Een dergelijk initiatief zou voor het Hoppeland kunnen worden opgestart, waar in functie van de versterking van de streekeigenheid ook ontwerp of ontwerp onderzoek op een onderhoudende manier geïntegreerd kan worden.

boven: het programma 'Breedbeeld' van de Provincie Vlaams-Brabant. Onderzoek naar streekeigenheid met nadruk op erfgoed.

onder: 'Du territoire aux paysages' Handleiding voor streekeigen en kwalitatieve ontwikkeling van natuur en bebouwing in de regio rond Lyon.

6.3.5 Website

Een toegankelijke website voor het brede publiek waarop alle kennis verzameld wordt en die een forum kan vormen.

BESCHOUWING EN AANBEVELINGEN BIJ DE EMANCIPATORISCHE BOUWSTENEN

De invloed van emancipatorische bouwstenen mag niet worden onderschat. Als ze goed worden ingezet, kunnen ze een mentaliteitswijziging met zich meebrengen. Een betere kennis van de streek maakt mensen trots op hun streek en zorgt bijgevolg voor een verankering van het beleid omtrent streekeigenheid.

ALGEMENE BESCHOUWING BIJ DE BOUWSTENEN

De algemene stelling is eenvoudig: je moet ten eerste goed weten wat je wil en daarna moet je ervoor kunnen zorgen dat wat je wil, wordt uitgevoerd. Deze twee doelstellingen worden respectievelijk behandeld bij de structurele en de operationele bouwstenen.

Naast deze twee sporen zullen ook de emancipatorische bouwstenen nodig zijn om de slagkracht te vergroten. Ze bereiken het grote publiek en werken opvoedend en sensibiliserend.

In die zin zijn de drie soorten bouwstenen evenwaardig.

Bijlage: Aanzet tot handboek voor woningen en boerderijen

Als conclusie uit het onderzoek kunnen een aantal richtlijnen meegegeven worden voor verbouwingen en nieuwbouw bij woningen en boerderijen in het Hoppeland. Deze richtlijnen hebben vooral betrekking op de materialisatie, inplanting en vormgeving van de gebouwen. De impact van detaillering op streekeigenheid is te beperkt, en wordt daarom hier achterwege gelaten. De bepalingen die hier meegegeven worden zijn kenmerkend voor het Hoppeland in de zin dat ze er veel voorkomend zijn. Ze zijn niet uniek voor het Hoppeland.

Daarenboven zijn deze richtlijnen pas in tweede orde van belang. Vooral deze te gaan toepassen moet er nagegaan worden of er andere aanknopingspunten te vinden zijn in de directe context van de site:

- fysisch systeem (bodem, reliëf (hoog/laag, helling, hydrografie)
- positie t.o.v. wegen en kernen: landweg/verbindingsweg/kern
- landgebruik: bos/weide/akkers
- gebruikers in de omgeving: bewoners, recreanten, passanten,...

Aangezien iedere situatie anders is en steeds in een andere context staat, worden er vanuit de **context** een aantal aandachtspunten weergegeven, waar een bouwer zich bewust van moet zijn en rekening mee moet houden: Dit zijn thema's waar de ontwerper aandacht aan moet schenken bij de keuze voor een bepaalde ontwikkeling.

Voor een aantal **vormvariabelen** (inplanting, vorm, materiaal, inrichting) worden hierna enkele richtlijnen meegegeven voor woningen en boerderijen.

7.1 Landbouwbedrijven

INPLANTING

- geclusterd type: de volumes dienen een cluster te vormen.
- bij inplanting XL-gebouwen: eventueel inplanting herbekijken door op grotere afstand van bestaande cluster te plaatsen.
- inplanting van woningen: gericht naar het erf
- bij nieuwe inplanting gebouwen: bewaren introvert erf, de gebouwen niet volledig tegen elkaar
- ontsluiting gebouwen: van binnenuit vanop het erf

VORM

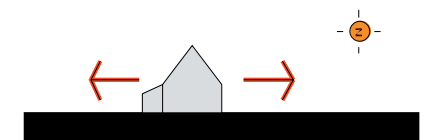
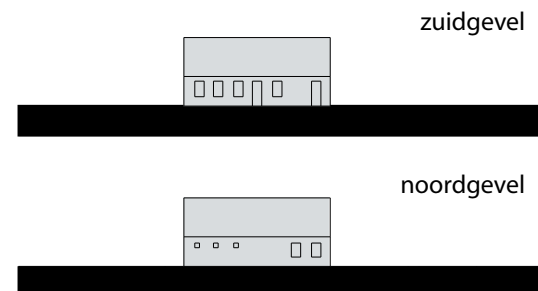
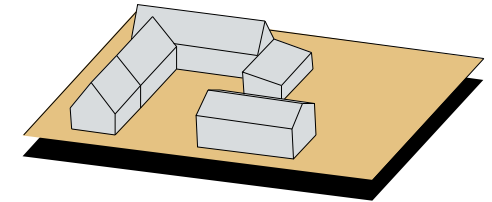
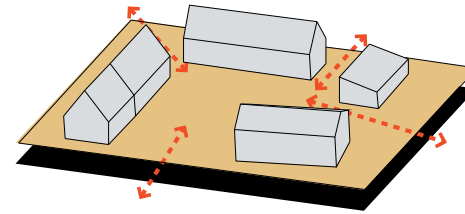
- hoogte nieuwe loodsen: bij voorkeur niet (veel) hoger dan hoogste gebouw / gemiddelde hoogte.
- logische ritmiek en verhoudingen in de gevel

MATERIAAL

- aansluiting zoeken bij omgeving
- geen al te lichte materialen
- materiaal dat geen kwaliteit verliest bij veroudering

INRICHTING

- geen artificiële groenschermen zonder functie
- voorkeur voor 1 sterk groenelement zoals b.v. 1 grote loofboom tussen 2 gebouwen
- behoud/herstel elementen zoals erf, poel, bomenrij, boomgaard, ...
- geen exotische plantensoorten
- 'rommel' zo veel mogelijk op het erf, niet aan buitenzijde.

Vormgeving loodsen

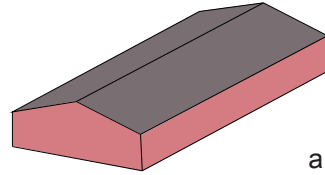
Bij de realisatie van nieuwe landbouwloodsen moet zoveel mogelijk naar gestreefd om monotone grootschalige volumes te vermijden. (a)

Door de openheid van het Poperingse landschap geniet het de voorkeur om de schaal van grote loodsen te beperken. Dit kan op verschillende manieren gebeuren:

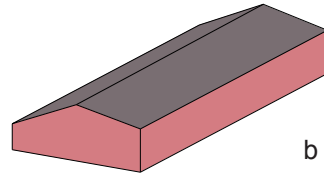
Het reduceren van de kroonlijsthoogte van gevels die naar open gebied gericht zijn vermijdt dat weidelandschappen op metershoge betonnen vlakken 'botsen'. (b)

Door afdaken of overdekte berguimtes mee te integreren in het volume van de loods krijgt deze een minder monoliet karakter. (c)

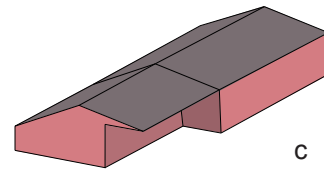
Door de loods te gaan ontwerpen en deze te gaan afstemmen op de noden en vragen van de landbouwer ontstaat een meer gediversifieerd beeld en is de grote schaal minder storend. (d)

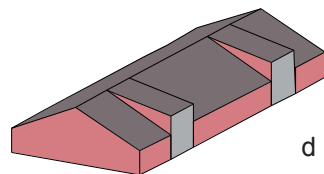
a

b

c

d

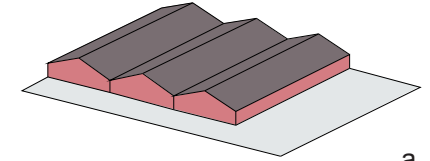
Inplanting loodsen

Wanneer er verschillende loodsen gebouwd worden, moet er gezocht worden naar manieren om de impact van de inplanting te reduceren. Wanneer de verschillende loodsen tegen elkaar aangebouwd worden is de impact op de omgeving maximaal. (a)

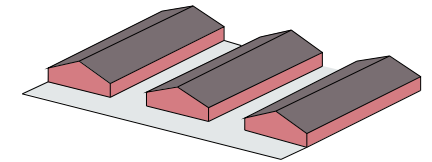
Het los naast elkaar plaatsen van de verschillende loodsen biedt doorzichten tussen de loodsen en reduceert hun impact. (b)

Groenschermen als 'basismaatregel' moeten zoveel mogelijk vermeden worden. Deze zijn te artificieel en leveren geen bijdrage tot de inpassing in het landschap. De inpassing kan beter gebeuren door strategisch een aantal bomen te plaatsen. (c)

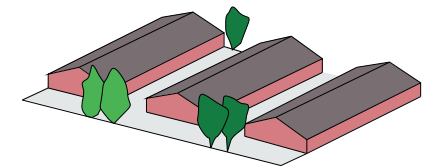
Bij de inplanting van de loodsen moet rekening gehouden worden met de zichten van de verschillende gebruikers in het gebied. (d)

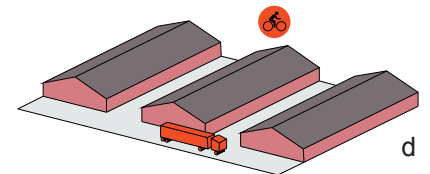
a

b

c

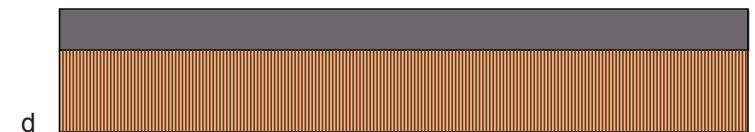
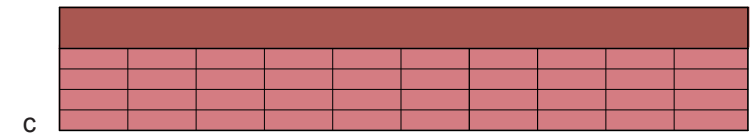
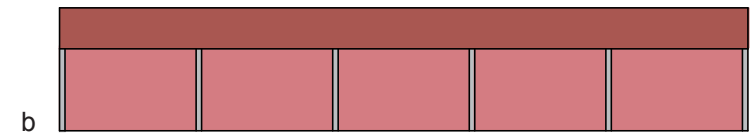

d

Materialisatie loodsen

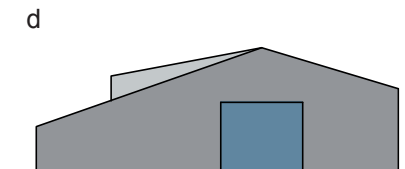
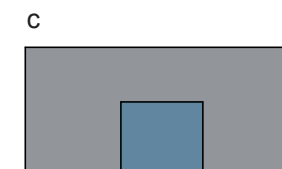
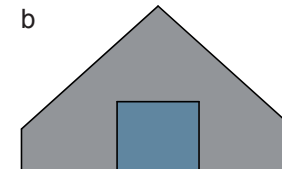
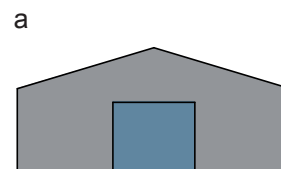
De keuze van de materialen heeft eveneens een impact op de schaal van de loodsen. (a) Er moet vermeden worden om grote egale gevels te bekomen. Dit kan op verschillende manieren gebeuren:

- Veruitwendigen van de constructie om een ritmiek te geven aan de gevels (b)
- Vergroten van de voegen tussen de panelen indien er met prefab-betonplaten gewerkt wordt. Zo wordt er een duidelijke schaal merkbaar in de gevels (c)
- Kiezen voor materialen die een andere schaal hebben dan de grote prefab-betonplaten. bvb baksteen, houten lamellen, ... (d)

Typologie van de landbouwloods

De grootschalige landbouwloodsen die vandaag gebouwd worden vormen een typologie op zich (a), die zich bij voorkeur onderscheidt van de traditionele loodsen die men bijvoorbeeld in de polders vindt (b) en de loodsen die gebruikt worden voor de vestiging van commerciële activiteiten en op industrieterreinen (c)

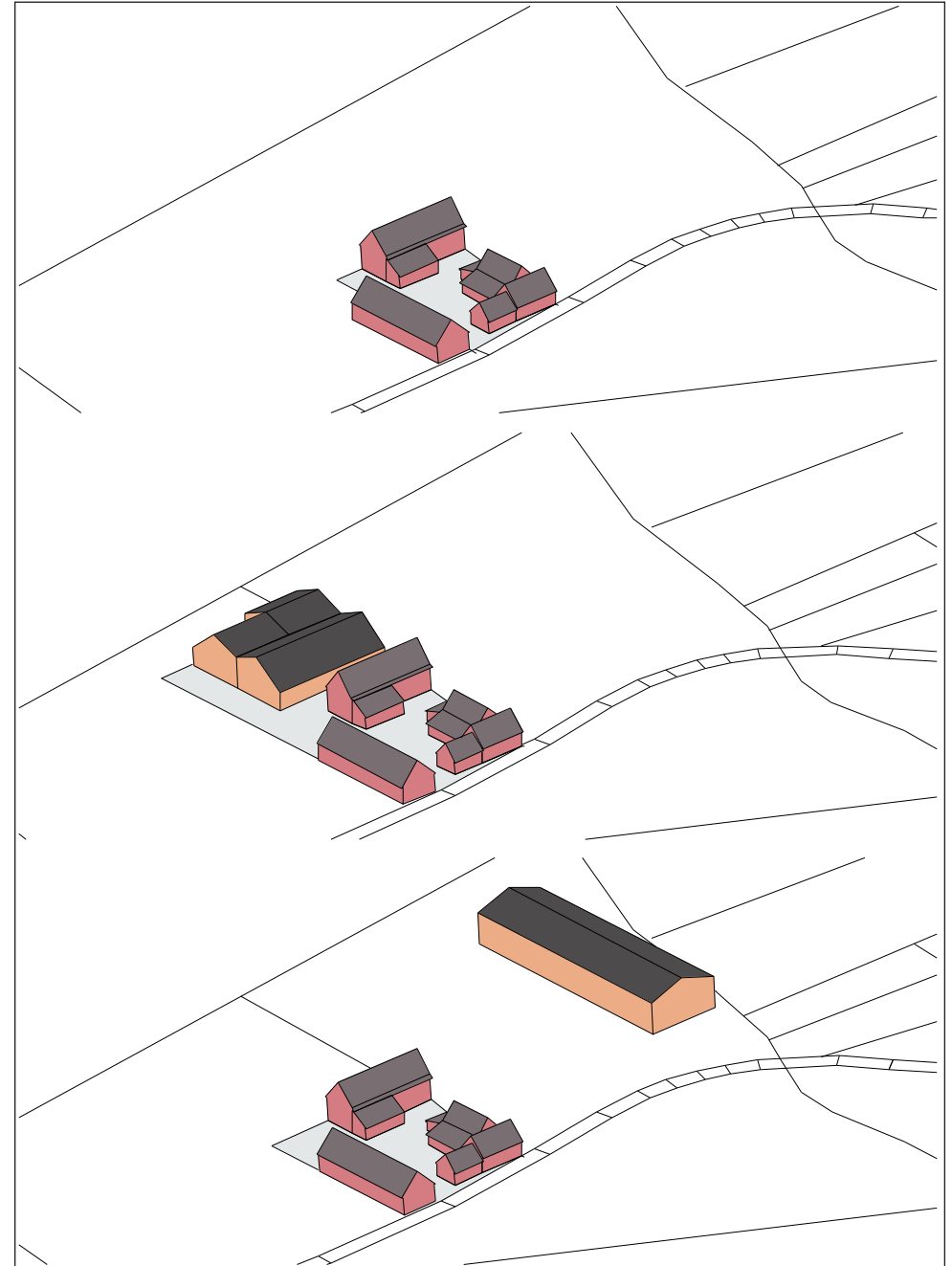

Inplanting loodsen

Wanneer nieuwe loodsen gebouwd worden bij een boerderij, dan zijn er verschillende afwegingen mogelijk

1 De schaal van de nieuwe loodsen sluit aan bij de schaal van de gebouwen die reeds op het erf aanwezig zijn. In dit geval kunnen de nieuwe loodsen op het erf geplaatst worden, mits de hoogtes aangepast worden aan de bestaande bebouwing, en het zicht op de compacte traditionele boerderij niet teniet gedaan wordt.

2 De schaal van de nieuwe gebouwen sluit niet aan bij wat reeds aanwezig is. In dit geval moet er gezocht worden of de loods niet op een nieuwe locatie kan terecht komen in de buurt van de boerderij, rekening houdende met het typische nederzettingspatroon van boerderijen in het Hoppeland.

Voorbeelden kwalitatieve ontwikkelingen

1 Bijkomende aandacht aan vormgeving en materialisatie van de stallen.

2 Het gebruik van eenzelfde materiaal voor alle gebouwen, levert een sterker beeld op van het bedrijf in het open gebied.

3 Keuze van materialen en structuur van het gebouw kan de impact van de loodsen beperken.

4 Donkere materialen passen zich beter in in de omgeving (donkerrode bakstenen, geteerde golfplaten,...).

5 Kleine landschapselementen kunnen de inpassing van de gebouwen in de omgeving optimaliseren.

6 De schaal van de loodsen (totale hoogte, breedte, kroonlijst) maakt dat deze samen met de woningen een homogeen geheel vormen.

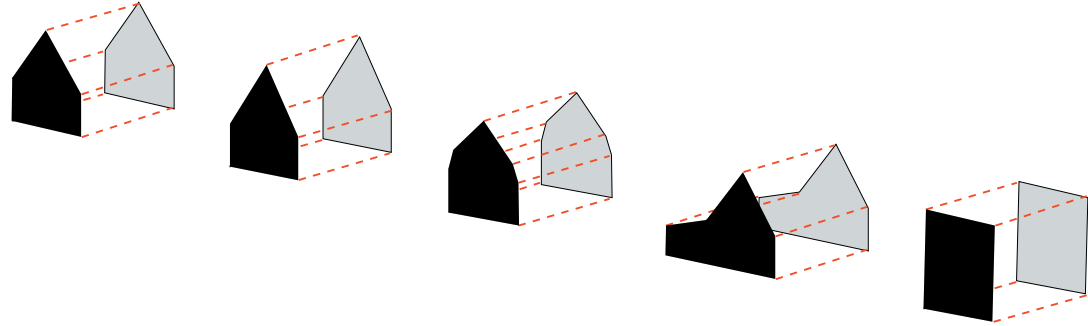
7 Boerderij als compacte en duidelijk begrensde cluster in het open gebied.

7.2 Woningen

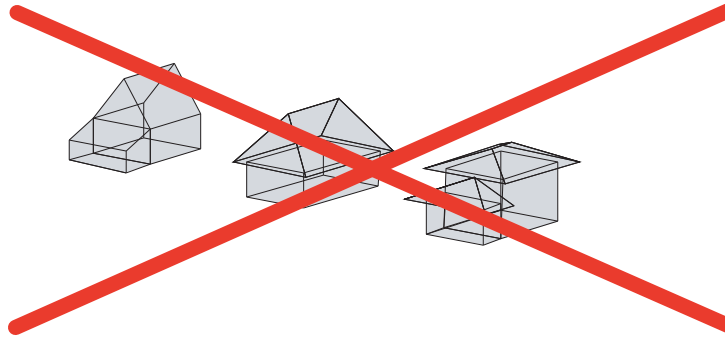
VORM

- langgerekte extrusie van 1 smalle sectie, geen schilddaken
- geen dakkapellen
- aanbouwen toegelaten: lager en kleiner dan extrusievolume
- geen erkers
- geen alzijdigheid van de gevels: voorgevel in langse gevel, kopse gevels meer gesloten of zeer kleine ramen.

INPLANTING

- bij vervanging: hergebruiken oorspronkelijke footprint (meestal vlak tegen de straat)
- indien 6 m naar achter: OF sterk volume zonder 'wollige voortuin' OF zeer discreet volume ingebed in het landschap (vegetatie, reliëf,...)

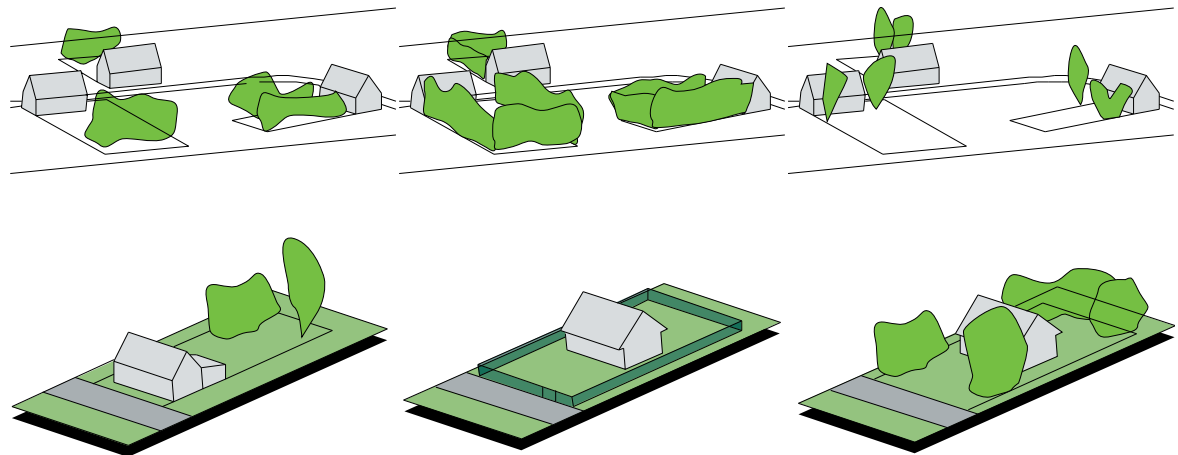

MATERIAAL

- baksteen
- ander materiaal kan indien volume zeer sterk, zuiver extrusievolume b.v. balk

INRICHTING

- beperkte vertuining (indien open LS te behouden)
- gestuurde vertuining (indien gesloten LS gewenst)
- streekeigen elementen zoals bomen, boomgaarden

Transformaties van woningen: algemene bepalingen

In grote lijnen kunnen een aantal algemene doelstellingen, wenselijkheden meegegeven worden voor woningbouw.

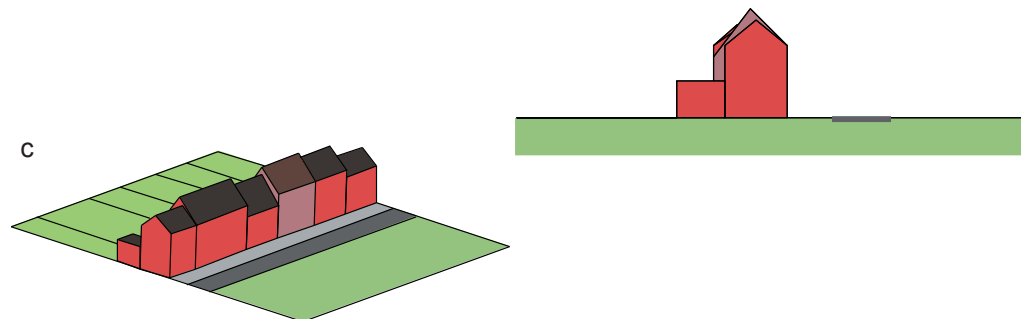
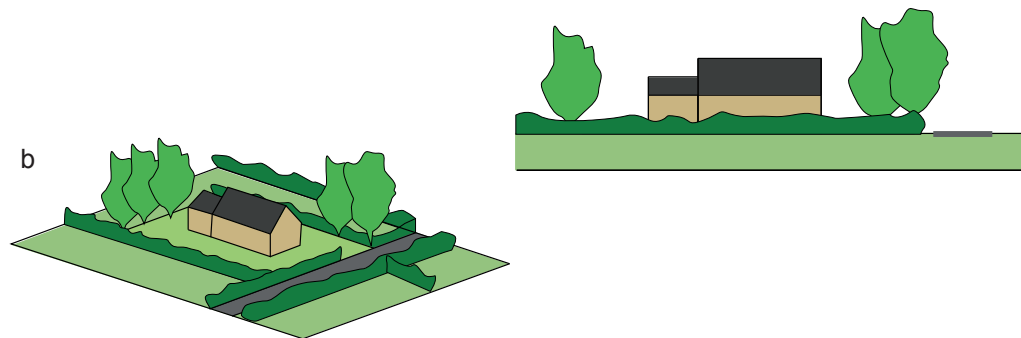
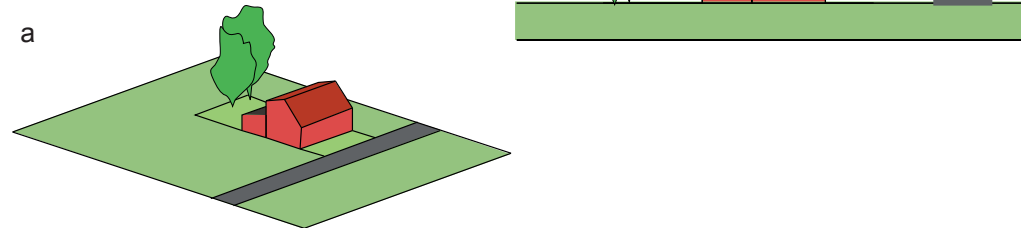
(a) Wanneer het gaat om alleenstaande woningen in een open gebied moet er maximale aandacht gaan naar de materialisatie en de vormgeving van de gebouwen.

- ° woning dicht bij de weg
- ° vertuining beperken tot onmiddellijke omgeving rond de woning
- ° gebruik van (rode) baksteen
- ° voor-achter oriëntatie van de woning

(b) Wanneer de woning in een gebied staat met meer kleinschalige landschapselementen, bomenrijen, bebossing, etc., is er minder noodzaak om een sterke vorm te kiezen voor de woning. (b)

- ° woning kan centraal op terrein staan
- ° vertuining met streekeigen beplanting, die aansluiting zoekt op aanplanting rond de kavel

(c) Voor woningen in de dorpskernen moet er gestreefd worden naar gesloten bebouwing. Zo kan het beeld van de gesloten dorpskern, als sterk contrast met de omliggende open ruimte, behouden blijven.

Voorbeelden kwalitatieve ontwikkelingen:

1 Andere gebruiken zoeken voor leegstaande - cultuurhistorisch waardevolle - stallen

2 Recente interpretatie van de historische dakvorm van het mansardedak

3 Restauratie met herstel van historische situatie

4 Renovatie boerderij met behoud van open landschap

5 Renovatie arbeiderswoning, met behoud van de oorspronkelijke volumetrie (extrusievorm, geen dakkapellen, gesloten kopse wanden,...)

6 Renovatie oude woning met mansardedak, waarbij aanbouw en hoofdvolume in één volume opgenomen worden met zelfde gevelmateriaal en dakbedekking.

7 Behoud van grootschalige gebouwen door bijkomende nieuwe functies (hotel)

8 Renovatie alleenstaande woning met 'streekeigen' materialen (donkere baksteen), en behoud van extrusievorm. Kopse gevel blijft vrij gesloten.

9-10 Hergebruik van verschillende volumes van kleinschalige boerderij. Renovatie in streekeigen materiaal (donkere bakstenen). Streekeigen beplanting op perceelsranden.

11 Renovatie hoevewoning. Gebruik van nieuwe materialen (niet streekeigen), maar behoud van volumetrie (woning met stallen in het verlengde)

BIBLIOGRAFIE

BOEKEN

Baljon, Lodewijk & Deelstra, Tjeerd & Lofvers, Willemijn. *Het streekeigen bedrijvenlandschap van Overijssel in 2020. Hetsamengaan van milieu en economie in de Tuin van Nederland.* Provincie Overijssel, 2002

Conseil d'Architecture d'Urbanisme et de l'Environnement du Rhône (CAUE). *Du territoire aux paysages. Recommendations pour démarches de projects. Guide à l'usage des maîtres d'ouvrage publics du département du Rhône.* CAUE du Rhône & Direction régionale de l'environnement Rhône-Alpes, Lyon, 2003

De Roo, Niek & De Rynck, Filip & Vandelannoote, Sofie. *De stille metamorfose van het platteland. Verslagboek reflectiedag platteland.* Brugge, Die Keure, 1999

Goedseels, Vic & Vanhoute, Luc. *Hoeven op land gebouwd. Een verhaal van boerderijen, landschappen en mensen.* Belgische Boerenbond, Leuven & Lannoo, Tielt, 1978

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie voor de Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu, Bestuur voor Monumenten en Landschappen, *'Bouwen door de eeuwen heen – Inventaris van het cultuurbezit in België – Architectuur. Deel 11n 2 Provincie West-Vlaanderen Arrondissement Ieper – Kanton Poperinge'*, Uitgeverij Brepols, Turnhout, 1989

Sijmons, Dirk. *Landkaartmos en andere beschouwingen over landschap.* Rotterdam, 010 Publishers, 2002.

SKOR. *Gemengd bedrijf.* NAI Uitgevers, Rotterdam & SKOR, Amsterdam, 2004

Steinman, Martin. *Forme forte. Ecrits / Schriften 1972-2002.* Birkhäuser, Basel, 2003

Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting. *Regiospecifieke architectuur. Sprekend of vanzelfsprekend? De regio als inspiratiebron voor ruimtelijk ontwerp en architectuur.* SEV, Rotterdam, 2003

Trefois V, Clemens. *Ontwikkelingsgeschiedenis van onze landelijke architectuur,* De Sikkel, Antwerpen, 1950

Van Aerschot–Van Haeverbeek, Suzanne & Canneva–Tetu, Odile. *De Westhoek. Tussen de IJzer en het kanaal van Duinkerke.* Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Ruimtelijke Ordening en Huisvesting. Departement Leefmilieu en Infrastructuur, Afdeling Monumenten en Landschappen, Brussel, 1995

TIJDSCHRIFTEN

In de steigers. Erfgoednieuws uit West-Vlaanderen

- tijdschrift uitgegeven door de Provinciale Dienst voor Cultuur, Afdeling Cultureel erfgoed, Provincie West-Vlaanderen
- geraadpleegde nummers: 2001/3, 2003/3, 2004/1

S&RO (Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening)

- themanummer: 'van het platteland', nummer 01/2005

STUDIES

Bedrijven in het landschap.

Symposium over integratie en omgevingskwaliteit

- georganiseerd door de Provincie West-Vlaanderen, WVI en Vai (januari 2003)

Boeren en tuinders bouwen aan het landschap

Wenken en tips voor de integratie van land- en tuinbouwbedrijven

- opgemaakt door het Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu (PROCLAM) vzw i.s.m. de West-Vlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd (WVT) vzw, 1998
- in opdracht van de provincie West-Vlaanderen

Breedbeeld. Samenwerken rond cultureel erfgoed en landschap.

Het Pajottenland historisch-geografisch bekeken

- opgemaakt door de provincie Vlaams-Brabant i.s.m. Universiteit Gent (Vak-groepen Geografie en Geschiedenis), 2004

Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan Poperinge

- opgemaakt door Groep Planning, 2004

Identiteit Noord-Holland Zuid

- studie naar identiteit van de provincie Noord-Holland
- opgemaakt door LA4Sale, 2001

Integraal Gebiedsgericht Programma Hoppeland. Startnota: aanzet 'tijd en ruimte'

- opgemaakt door WVI en Fris in het landschap, juli 2001
- in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen

Het verhogen van de leefbaarheid in de plattelandskernen van de Westhoek (deel1-4)

- opgemaakt door UGent, KU Leuven, Samenlevingsopbouw Westhoek, Universiteit Amsterdam, 1997
- in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen en het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling in het kader van het 5B programma voor het gebied Westhoek-Middenkust

Navigatieplan voor een vitaal West-Vlaams Platteland.

- samenvatting van de beleidsnota, goedgekeurd door de provincieraad van

West-Vlaanderen. september 2003

Organisch groeien

Pilot-study naar organische ontwikkeling van dorpen in Zeeland.

- opgemaakt door Bosch Slabbers, H+N+S, RBOI en Rothuizen van Doorn 't Hoofd, 2002
- in opdracht van de provincie Zeeland

Regiovisie Walcheren 2000+

- opgemaakt door de Provincie Zeeland, 2000

Streekplan Zeeland

Streekplanherziening Zeeland. Vitaliteit en kwaliteit

- opgemaakt door de Provincie Zeeland, 2004

Van oud naar behoud.

Handboek boerderijherstel. Suggesties, spelregels en subsidies.

- studie uitgevoerd door Bureau Helsdingen (NL), 2000
- in opdracht van Stichting Boerderij en Erf

Vitaal platteland Zeeland

Nieuwe economische dragers

- opgemaakt door de Directie Ruimte, Milieu en Water van de provincie Zeeland, maart 2000

COLOFON

Onderzoek:

Architect - stedenbouwkundige Kristof Boonen
Ir.-Architect David Peleman

Coördinatie:

Prof. Dr. Pieter Uyttenhove
Prof. Philippe Van Wesenbeeck
Ir. - stedenbouwkundige Arjan Harbers

Advies:

Adinda Van Geystelen en Tom Thys Architecten
Fris in het landschap, landschapsarchitecten
Bruno Notteboom, Ir.-Architect - stedenbouwkundige

Contact:

Labo Stedenbouw
Vakgroep Architectuur & Stedenbouw
Universiteit Gent
Jozef Plateastraat 22
9000 Gent

tel: 09 264 39 14

www.architectuur.ugent.be/laboS

